

Handläggare: Sonja Sandberg
Tfn: 08- 508 14 019

Till Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Revidering av Stockholms stads sociala program för att minska prostitutionen – remiss från kommunstyrelsen (Dnr 325-5130/2005)

Förslag till beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som yttrande till kommunstyrelsen.

Ulla Thorslund
Stadsdelsdirektör

Bengt Stenström
Chef socialtjänstavdelningen

Sammanfattning

Det sociala programmet för att minska prostitutionen antaget av kommunfullmäktige 2001-09-17, har omarbetats. Förändringar i lagar och utvecklingen som skett inom media- och informationsteknik har förändrat arenorna för prostitution. Programmet innefattar frågor som berör staden som arbetsgivare, förebyggande arbete, vård och behandlingsinsatser samt frågor kring människohandel för sexuella ändamål. Det riktar sig till stadens alla nämnder och bolag. Ambitionen är att hitta en rimlig nivå på stadens åtaganden och att prioritera satsningar som kan ge resultat. Det föreslagna programmet innehåller en ansvarsfördelning mellan stadens verksamheter. De konkreta åtgärder som föreslås, bedöms relevanta. Förvaltningen vill dock understryka vikten av att stadsdelsnämnderna får stöd och utbildning om prostitutionsenhetens arbete och erfarenheter för att bättre kunna uppmärksamma förekomsten av prostitution. Förvaltningen tillstyrker förslaget till reviderat program.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom socialtjänstavdelningen i samarbete med avdelningen förskola- skola.

Bakgrund

Stockholms stads sociala program för att minska prostitutionen antaget av kommunfullmäktige 2001-09-17, har omarbetats. Det reviderade förslaget har sänts ut på remiss till alla stadsdelsnämnder. Remisstiden sträcker sig till den 27 mars 2006.

Förslaget till reviderat program

Syftet med programmet är att stödja den svenska lagstiftningen och visa på områden där staden kan bidra till minskad efterfrågan på sexuella tjänster och ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Programmet innefattar frågor som berör staden som arbetsgivare, förebyggande arbete, vård och behandlingsinsatser samt frågor kring människohandel för sexuella ändamål. Det riktar sig till stadens alla nämnder och bolag. Stadsdelsnämnderna, socialtjänstnämnden, utbildningsnämnden och stadens bostadsbolag är de som främst förväntas vidta åtgärder enligt programmet. Flertalet av de föreslagna insatserna bedöms ingå i redan befintliga verksamheters ansvarsområden.

Respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet

För att minska prostitutionen behöver arbete på flera olika områden och på olika nivåer utföras. Vuxnas attityder och förhållningssätt måste förändras och kunskap om och förståelse för lagstiftningen måste öka. Sociala hjälpinsatser behövs till enskilda individer samtidigt som staden som helhet ska arbeta för jämställdhet mellan män och kvinnor. Sveriges riksdag har genom kvinnofridslagstiftningen definierat prostitution som en form av mäns våld mot kvinnor och barn. Även manlig prostitution förekommer. Prostitution handlar ytterst om enskilda människor och deras liv. Arbetet mot prostitution ingår som en del av jämställdhetspolitiken.

Lagstiftning

Lagar som berör prostitution är lag om förbud mot köp av sexuella tjänster, brottsbalken, smittskyddslagen, socialtjänstlagen, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Staden har en rad styrdokument som berör prostitution. De är handlingsprogram kring FN:s konvention om barnets rättigheter ”En god stad för barnet”, samverkansplan för stöd till personer utsatta för människohandel och handlingsprogram för kvinnofridsfrågor.

Programmet har tre övergripande mål

- Efterfrågan på köp av sexuella tjänster ska minska.
- Handel med människor för sexuella ändamål ska inte förekomma.
- Alla barn ska ha rätt till en säker och trygg uppväxt och får inte utsättas för kränkande behandling.

Programmet innehåller fem delar

- Stockholm i ett helhetsperspektiv
- Förebyggande arbete
- Uppsökande arbete
- Vård och behandling
- Människohandel för sexuella ändamål

Genomförande och uppföljning

Ambitionen är att hitta en rimlig nivå på stadens åtaganden och att prioritera satsningar som kan ge resultat. I synnerhet är det viktigt att ha den enskildes behov i fokus. Programmet handlar ytterst om att samhällets skyddsnät för människor i prostitutionen ska bli så finmaskigt som möjligt och att nyrekrytering till prostitution minimeras. Uppföljningen ska ske årligen inom ramen för stadens integrerade system för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet (ILS).

Förvaltningens synpunkter

Förslaget till socialt program för att minska prostitutionen ger en bra bild av den utveckling som skett inom media- och informationsteknik de senaste åren och som förändrat arenorna för prostitution. Förslaget i fem delar täcker in ansvar och åtgärder för de olika verksamheter som kan beröras av prostitution. Fördelningen av ansvar mellan stadsdelsnämnder och centrala nämnder bedöms vara rimlig. Samarbete mellan olika verksamhetsgrenar i staden, med polismyndigheten, hälso- och sjukvård samt näringsliv och frivilligorganisationer betonas samt är en förutsättning för att nå resultat.

De delar i programmet som stadsdelsnämnderna främst berörs av, är det förebyggande arbetet, uppsökande arbete och vård och behandling.

Förebyggande arbete

I det förebyggande arbetet sätts arbetet i skolan i fokus. Barn och ungas rättigheter att skyddas mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp finns i barnkonventionens artikel 34. Samtidigt lever barn och unga i en tillvaro där verbala trakasserier, i form av grovt språkbruk med sexuella benämningar och könsord är vanliga inslag.

I revisionskontorets rapport om skolornas arbete för att motverka mobbing och andra former av kränkande behandling (rapport 2005:12) konstaterades att majoriteten av eleverna trivs bra i skolan, känner sig trygga och upplever relationerna till kamraterna som positiva. Samtidigt finns det ett antal elever som känner sig otrygga, utanför och/eller mobbade.

Skolan är en viktig arena där de flesta barn finns i vardagen. Förvaltningen anser därför att skolan naturligt har en central roll i det förebyggande arbetet för att förebygga prostitution. Det är viktigt att skolornas handlingsplaner mot mobbing och kränkande behandling är levande dokument.

En ny lag kommer 1 april 2006 ”Trygghet, respekt och ansvar- om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever”. Enligt lagen ska den som ansvarar för den skollagsreglerade verksamheten bedriva ett målinriktat arbete för att främja de ändamål som bär upp lagen.

I Enskede- Årsta pågår en revidering av skolornas handlingsplaner mot kränkande behandling. Den görs i samverkan med elever och medarbetare. Arbetet ska vara klart till hösten 2006.

I de krav som programmet ställer på stadsdelsnämnderna i det förebyggande arbetet ingår att tillse att skolpersonal har aktuell kompetens inom området, att det preventiva arbetet även innefattar barns rättigheter, att alla barn och unga har tillgång till en god elevhälsa samt att stadsdelsnämnderna tillhandahåller rådgivande ungdomsmottagningar. Detta är enligt förvaltningens mening, bra förslag.

Under temat livskunskap i skolan ryms frågor kring sex- och samlevnad, livsstilsfrågor samt frågor kring alkohol, tobak och andra droger. Kontinuerlig social och mental träning lyfts fram av preventionsforskningen. I Enskede-Årsta stadsdelsförvaltning startade ett arbete under temat livskunskap redan 2005. Förvaltningen fortsätter lägga stor vikt vid att öka kunskapen i livskunskap.

I ungdomsmottagningarnas förebyggande arbete är det viktigt att tidigt uppmärksamma och stödja unga som visar tecken på ohälsa. Förvaltningens erfarenhet är att många ungdomar behöver stöd i olika livsfrågor och stöd för de inte mår bra. I ett projekt ”unga vuxna” som startade 2005 i samarbete med landstingets barn- och ungdomspsykiatri, vuxenpsykiatri och stadsdelsförvaltningarna i Vantör och Enskede-Årsta är målsättningen att fånga upp ungdomar med en psykiatrisk problematik. För att nå målet att minska efterfrågan av handel med sexuella tjänster, måste vuxnas attityder och förhållningssätt förändras. I det arbetet är det viktigt att öka kunskapen och förståelse för lagstiftningen.

Socialtjänstnämnden föreslås utforma en kampanj riktad till vuxna för att sprida kunskap om lagstiftningens intentioner. Det är också viktigt att den kunskap som finns om prostitution i socialtjänstnämndens verksamheter sprids till stadsdelsförvaltningarnas personal. Med ökad kunskap är det lättare att uppmärksamma förekomsten av prostitution.

Uppsökande arbete

I det uppsökande arbetet ska socialtjänstnämnden och stadsdelsnämnderna tillsammans med Stockholms läns landstings smittskyddsenhet sprida kunskap om risker för smitta av olika sexuellt överförbara infektioner vid oskyddade sexuella kontakter till dem som säljer sexuella tjänster.

Inom socialtjänstavdelningen i Enskede-Årsta stadsdelsförvaltningen finns väldigt liten erfarenhet av kontakter med prostituerade. Under de senaste åren har barn- och ungdomsenheten endast kännedom om enstaka ungdomar som prostituerat sig. I något fall har prostitutionen varit mer frekvent och gjorts för att finansiera ett missbruk. Inom enheten för vuxenstöd finns uppfattningen om att det förekommer att kvinnor med missbruksproblem låter sig sexuellt utnyttjas för att få någonstans att bo. I något fall har en kvinna med missbruksproblem prostituerat sig för att få pengar till narkotika. Att sexuella tjänster erbjuds av ungdomar i utbyte mot till exempel krogbesök, droger, kläder eller annat, kan förekomma men förvaltningen känner inte till omfattningen av dessa utbytestjänster. Inte heller på enheten för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder finns erfarenhet av kontakt med personer där det framkommit att de varit prostituerade.

Vård och behandling

Stadsdelsnämndernas ansvar är att se till att samverkan kommer till stånd med berörda myndigheter och frivilliga aktörer inom området. Vidare ska stadsdelsnämnderna tillse att internt bygga upp samverkanskanaler med syfte att öka kompetens och samordna hjälpinsatser. Nämnderna ska också erbjuda både köpare och säljare av sexuella tjänster stöd- och hjälpinsatser. Med den ringa kännedom förvaltningen har av att möta prostituerade, vill förvaltningen understryka vikten av att förvaltningens personal genom socialtjänstnämnden får utbildning och kunskap för att kunna vara lyhörda för problemen. Kontinuerlig information om prostitutionsenhetens arbete behövs också för att veta vilka insatser som erbjuds där och för att utveckla ett samarbete.

Bilaga: remissen